

1718. Hec

2. B. V. D.

SUB AUSPICIIS RECTORIS UNIVERSITATIS HUIUS MAGNI-
FICENTISSIMI

D O M I N I

DN. FRIDERICI AVGVSTI

PRINCIPIS REGII ET ELECTORATUS SAXON.

HÆREDIS Etc. Etc. Etc.

DE

SUFFUSIONE OCULORUM

PRAESIDE

DN. CHRISTIANO VATERO

PHIL. ET MED. D. EIUSDEMOVE PP. NEC NON PHYS.

PROV. SAX. ET ARCH. ANHALT.

DOMINO PRAECEPTORE

ET STUDIORUM SUORUM PROMOTORE

COLENDISSIMO

AD DIEM JANUAR. MDCCXV.

IN

AUDITORIO MEDICO

DISSERET

JOHANNES CHRISTOPHORUS HEYMANNS

BUDISSA LUSATUS.

VITEMBERGAE PRELO FINGELIANO.

ET si quidem Anatome corporis humani
brutorumque hodie longe perfectior ac
certior, quam prioribus temporibus ha-
beatur, adeo, ut nihil fere addi posse, quis
crediderit; tantum tamen abest, omnia jam
absoluta & detecta in ea esse, quin plurima ad-
huc, eaque scitu summe necessaria, invenien-
da, & ad usum practicum applicanda restent.
Patet id vel maxime oculorum exemplo, in
quorum structura & textura, plus quam miran-
da, tot adhuc subtilitates detegendæ & expli-
candæ inveniuntur, ut etiam oculatissimi Ana-
tomici circa easdem ignorantiam suam fateri
cogantur. Et hinc etiam fit, quod in explican-
dis, et multo magis curandis, ipsorum læsioni-
bus, mirum quantum in hunc diem dissentiant
Artis cultores: Eaque ratio erat, quare præci-
puam ex his oculorum læsionibus, et multis
communem, ejusdemque causas & medelas,
pro ingenii tenuitate, exercitii loco, disquire-
re animum induxi. *Faxit DEUS feliciter.*

Thes. I.

Oculus humanus, quamvis exile admodum corporis organon, præ cæteris tamen ob mirabilem & tenerrimam partium omnium structuram, multiplicibus, iisque gravissimis & curatu difficillimis morbis tentatur, ut mirum non sit, quare ipsorum cura, jam tum a Veteribus, peculiaribus tantum Medicis, quos ocularios vocabant, fuerit demandata; utpote, qui aliorum ægrorum querelis minus impediti, ipsorum curæ magis vacarent. Ex horum autem numero præcipuus & frequentior omnino est Suffusio, *ὀφθαλμία*, vel *ὀφθαλμία* Græcis appellata, *pupille nimirum obstructio, vel præclusio, cum visionis depravatione, tandemque abolitione, ab humoris aquei, vel etiam crystallini iniquatione & crassitie orta.*

Thes. II.

Disceptant quidem speculatores, quo nomine hic affectus commodius designandus veniat, indeque alii potius, barbaro nomine, cataractam vocare malunt, forte a *κατάρα*, qua lapsum quasi & decubitus humoris ad pupillam, indigitare volunt; quemadmodum alias aquæ in loca abrupta petrosa præcipitari solent cum impetu; aut etiam nubes conglomeratæ rumpuntur, & in guttulas crassas densas ruunt: Verum præter quod non appareat, quomodo præcepti modi lapsus s. decubitus humorum in oculo fieri possit, aut si fieret, non tam hunc affectum, quam hypopion sic dictum, vel hydrophthalmiam excitaret; Ideo-

Ideoque placet cum Plinio & Celso suffusionis nomen retinere. Quod si tamen diversos ipsius gradus, quos habet, diversis & specialibus nominibus, doctrinæ gratia indigitare quis velit, & quidem primum Suffusionem in specie, alterum Nebulam, sive Guttam, & tertium Cataractam; quæ vox, Livio teste, etiam portam, vel valvam significat, eidem litem non movebitur.

Thes. III.

Habet enim malum hoc suos quoque gradus: In principio siquidem nulla in oculo mutatio ab intuentibus facile dignosci potest, nisi quod ægri ipsi tantum de visionis debilitate & obscuracione quadam conquerantur. Quibusdam vero simulacra quædam modo plura, modo pauciora, volatilia vel fixa, adscendentia, descendencia, vel in gyrum mota, & quidem instar filamentorum, pilorum, culicum aliaque ob oculos versantur. Alii scintillulas, vel stellulas splendetes, annulos, globulos aliaque vident. Sic rara suffusionis species erat, cujus Bartholinus c. IV. Obs. 22. de Marchionissa quadam Neapolitana meminit, quæ præter ophtalmiam, qua laborabat, objecta non nisi valde illuminata, inque iis simul splendetes scintillulas observabat per aliquot menses, a quo tamen malo per venæsectiones, vesicationes, aliaque remedia feliciter fuit liberata. Cujusmodi aliam etiam annotavit Rhodius c. III. Obs. 61. in viro, cui omnia perforata apparebant, & Mangett. Bibl. Pract. ex Responso Facult. Medic. Leidens. in viro, hoc affectu laborante, cui nihil, nisi lineæ rubicundæ & sanguinæ in spiras convolutæ

volutæ, observabantur. Crescente vero malo in & sub pupilla manifesta obscuritas, instar nebulae, vel guttae aquae impurae observatur, ægerque omnia objecta, etiamsi maxime illustrata, quasi per nebulam, vel telam retiformem videt; Quo nomine etiam Nebula & Gutta in specie dicitur. Ubi insuper notatur, quod, quamdiu malum in hoc gradu perseverat, facta bulbi oculi affecti, una cum palpebris suis, compressione & frictione decenti, toties illa nebula quodammodo dispareat, & pupilla clarior reddatur, quoties ejusmodi compressio & frictio repetitur: Tandem, in aliis quidem citius, in aliis tardius, sub velamenti, s. membranae forma pupillam suffundit, indeque lucis ingressum plus minus intercipit, & ægro visionis beneficium prorsus adimit: Ubi rursus observatur, quod membrana ista modo intra, modo profundius infra pupillam appareat, eidemque in aliis undique, vel ex parte tantum cohaereat, in aliis vero adhuc fluctuet, eaque rursus vel totius pupillae foramen, vel tantum partem ejus occludat; quoad colorem de cætero modo alba, cinerea, glauca, flava, et quoad substantiam plus minus crassa, densa & opaca; quo respectu ad differentiam priorum specierum, Cataracta alba, cinerea, glauca Scriptoribus dicitur.

Thef. I V.

Quæ omnia, et si satis manifesta, & a tot seculis in oculis tam mortuorum, quam viventium observata fuerunt; tamen de vera origine & imprimis sede ipsius speciei, ubinam scil. occludens hanc fenestram obstaculum, an præcise in humore aqueo, & quidem.

quidem inter tunicam corneam & pupillam, vel inter hanc & humorem crystallinum, aut etiam in eodem vel vitreo hæreat, Doctores adhuc inter se quam maxime disceptant. Veteres quidem unanimi fere consensu sedem totius mali in humore tantum aqueo, & quidem non solum inter tunicam corneam & pupillam, sed etiam infra eam & humorem crystallinum designarunt, eamque multis observationibus & rationibus, ab antecedentibus, concomitantibus & consequentibus circumstantiis petitis, confirmarunt, uti apud Forestum, Platerum, Sennertum, Riverum, Bonetum Anatom. Pract. aliosque videre licet.

Thef. V.

Tamen doctrinam istam, dudum receptam & confirmatam, non ita pridem deseruerunt alii, imprimis in Gallia M. Brisseau Medicin. Major des Hôpitaux du Roy, Traité de la Cataracte & du Glaucome & M. Antoine Maître Jean à Trogès Traité des Maladies de l'Oeil; & cum his celeberrimus Dn. D. Heister in Tract. de Cataracta & Glaucomate; docentes, Suffusionem omnem sive cataractam nullatenus in humore aqueo, sed tantum crystallino existere, idque multis ibidem demonstrationibus & experimentis confirmarunt: Quibus etiam sententia ingeniosissimi A. Pitkarnii Leidenfis favet, saltem quod fundamentis geometricis et opticis humorem non solum aqueum, sed etiam crystallinum a Suffusione prorsus excludat. Ita enim in Theoria Morborum Oculi pag. m. 9. loquitur: *Qui sedulo reputaverit, quantum debeant assumi ocularium humorum diametri, quaque*

queque refractionum leges, ille prompte comperiet, imagines rerum in oculo ante retinam sitarum, prorsus extra oculum projici, nunquam in retina depingi, adeoque nullatenus ipsum movere. Et paulo post ita concludit: Ergo nullorum in cornea, nedum in aqueo humore sitorum corporum contingit visus, siue corpora illic posita, aut natantia non percipientur ab oculo; Ex qua demonstratione sequitur 1. in suffusione oculi nulla observari corpusculorum simulacra, qualia Medici Scriptores suffusioni adscribunt. 2. Si nullis Ophtalmiae externis signis infestantibus muscae, araneae & similia nunquam non obvolitare videntur, amaurosin potius oriri; 3. Si vero Ophtalmiae externae coniunguntur ista spectra, inesse etiam Ophtalmiam internam, & quidem in tunica retina sitam, & tandem universaliter spectra, ista & species amauroseos retinae, imagini suspiciendae imparis vitio fieri.

Thes. VI.

Neque sententia haec prorsus nova est, siquidem ante L. jam annos idem docuit J. Rohaultius Tr. Phys. P. l. c. 35. observandum inquit, suffusionem non esse maculam ante humorem crystallinum concretam, (sicut jam diu obtinuit opinio) sed ipsius humoris crystallini mutationem, qui aut penitus, aut saltem aliqua

aliqua sui parte factus est opacus; Imo ipse Hippocrates jam suffusionem sub glaucomatis nomine, quod alias humoris crystallini crassitiem et opacitatem in specie denotat, indigitavit, et Galenus licet L. 10. de U. P. suffusionem inter humorem crystallinum et tunicam corneam locaverit, alibi L. 11. d. symptom. caus. c. 1. etiam humorem illum pro sede illius agnovit. Pariter celeberrimus quondam Medicus et Chirurgus Parisiensis, Franciscus Quareus, referente Rolfincio in observ. Anatom. suo tempore publice ibidem docuit, suffusionis & cataractae in oculis causam non semper esse concretionem humoris aquei, aut tunicae arachnoideis humoris crystallini, sed ipsius quoque humoris huius opacitatem. Idemque Rolfincius post hinc in binis defunctorum oculis observasse se testatur. Quae cum ita sint, Doctissimus Plempius L. V. Ophtalmographiae suae c. 9. item ita composuit: In Galenico, inquit, tribus locum suffusionis definiunt in:teriori facie corneae & exteriori crystallini. Nos autem non dubitamus asserere, in crystallino quoque, & post crystallinum in vitreo humore consistere posse materiam suffusam; Species enim aequae transeunt crystallinum & vitreum, quam aequae: Itaque, si earum transmissio a crassa & opaca quadam materia, in vitreo contenta, prohibetur, oculus suffusione laborare dici debet, eodem jure, quam si in aqueo humore latet materia: Ceterum id fatendum est, rarius tamen suffusam

materiam in vitreo et crystallino, frequentius in aqueo observari.

Thef. VII.

Et certe humorem tantum crystallinum, excluso semper aqueo, in hoc oculorum vitio laborare, non immerito dubitare faciunt tot contrariæ observationes & avtopsiæ, non oculariorum tantum, sed Doctorum rerum harum peritissimorum, quorum tantum paucos huc allegasse sufficiet. Præ cæteris vero occurrit locus c. Hoffmanni, Comment. ad Galen. d. u. sup. part. L. XCI, ubi meminit controversiæ, quæ suo jam tempore inter Medicos Patavinos, præceptores suos, de suffusionis sede intercessit, ad quam decidendam accitus fuit Nursinus quidam, qui in præsentia magnæ studiosorum catervæ, oculum ovillum, suffusione laborantem, per depositionem curavit, qua operatione peracta, malum eo prorsus loco repertum, ubi Galenus dixit: Idem confirmat F. Platerus L. V. Obs. c. 7. suamq; avtopsiam interponit, cataractam, inquit, ab aqueo humore a causis externis, vel internis tenacitatem acquirere, & pupillam penitus occludere, non solum multis rationibus probare possum, sed etiam ex ipsa sectione deprehendi. Pariter Rhodius Cent. 1. Obs. 81. in Theatro anatomico Fr. Plazonii ductu, suffusionem inter corneam & uveam, humori crystallino oppositam, non in ipso crystallo, se vidisse, perhibet cujus materia dura & mediocriter crassa instar squamæ corneæ fuit. Nec minus a muco vero, circa uveam sensim concrecente, integro interim crystallino humore, suffusionem oriri, tum ex erutis & dissectis caprarum oculis, huic affectui obnoxiiis, tum quoque ex aliis in homini-

hominibus exemplis se didicisse, testatur M. Bayle. Chirurgus Genuensis Op. Physic. Med. d. hoc affectu. Et Mangettus annot. pract. p. m. 417. sancte asserit, quod ab illo tempore, quo depositioni cataractæ manuali incubuerit, (quam tamen pluries, & semper felici cum successu exercuisse se, perhibet) nunquam fictam illam duritiem & soliditatem materiæ obstruentis, acu intrusa perceperit; quod tamen omnino necessum fuisse videtur, si in corpore ejusmodi solido, quale humor crystallinus est, malum semper hæreret. Taceamus, deposita per manum chirurgicam cataracta, innumeris adhuc visum statum restitui, quod tamen, si malum semper in lente crystallina, vel humore vitreo hæreret, vix fieri posse, ex sequentibus magis patebit.

Thef. VIII.

Esto enim, quod, uti Pitcairius l. c. monuit, impuritates istæ & corpuscula heterogenea umbram, vel figuram suam ad retinam usque projicere nequeant, rerum tamen visibilium imagines intercipiunt, ut vel plane non, vel minus distincte penetrent, eoque ipso visionem nihilominus confundunt & turbant. Non opus videtur, ut imagines & idola ista eandem magnitudinem, figuram & colorem cum moleculis istis, humoribus in natantibus, habeant; sufficit, quod pro diverso situ, motu & quiete, diversas tamen umbrulas in liquoribus istis pellucidis efficiant. Neque etiam in omni suffusione, ejusmodi imagines & idola apparere, experientia testatur. Præterea nondum satis demonstratum est, ubi alias, & quomodo ejusmodi spectra & i-

magines, five mobiles, five fixæ efformentur, & depingantur? Ubinam tales, nisi in fluido, sursum deorsum & in gyrum tamdiu, tamque constanter ambulare queant, ut experiuntur, qui spectris hisce terrentur? Multoties autem mecum plures alii in camera obscura Dn. D. Præsidis per sphaeram vitream, aqua repletam, & radiis solis oppositam, innumeras imagines, variæ figuræ & coloris, hinc inde volitantes, adscendentes et descendentes, in linteo expanso, etiam ad aliquot pedes distante, videmus, eoque plures, quo plura corpuscula in aqua ista continentur, & cum vitro agitantur.

Thef. I X.

De cætero mirum omnino videtur, quare in punctura & depositione crystalli non lædatur ejus tunica alias tenerrima, vel fibræ ejus tenuissimæ, radiorum instar ex toto ambitu exeuntes? immo cur non lædatur enormiter ipsius pupillæ contextus, ad cujus ambitum fibræ istæ terminantur, & crystallum in situ suo, perpendiculari & centrali conservant? Etsi enim humorem crySTALLINUM ad visum, haud absolute necessarium, esse, jam dudum docuerit Celeb. Hugenius in sua Dioptr. Prop. 31. idque mediante oculo artificiali, eum in finem a se invento, demonstrare conatus fuerit; consensum tamen a paucis, intelligentibus, impetravit, eo quod machina ista, tantum quodammodo analoga, sed innumeris modis imperfectior observetur oculo humano, vel etiam brutorum, in quo, uti in toto corpore, nihil superuacaneum, nihilque nisi optimum & perfectissimum a Conditore sapien-

sapientissimo creatum fuisse, nemo inficias iverit. Accedit quod exempla ægrorum non æque obvia sint, quibus humor crySTALLINUS in depositione cataractæ, e sede sua, infra humorem vitreum, salva & integra visione, depressus fuerit, indeque plenam fidem nondum inveniunt, donec pluribus aliis observationibus confirmabuntur: Et licet etiam experimenta quædam successerint, inde tamen nondum inferri posse videtur, humorem aqueum in hoc oculorum vitio semper immunem, crySTALLINUM vero unice et solum accusandum esse; id quod etiam caussarum series; ulterius & clarius nunc docebit.

Thef. X.

Humor enim aqueus, et si præ ceteris quidem tenuissimus, purissimus & maxime diaphanus, propterea tamen non elementaris et simplicissimæ naturæ est, sed partibus suis heterogeniis, optime quidem digestis, & cum aquosis intime permixtis constat; unde etiam fit, quod ex animalibus desumptus, & evaporatus, vel destillatus, partes viscidas, crassas, infundo relinquat; asseravatus vero mucescat et foetorem contrahat. Nutritur sane et restauratur, æque ac aliæ partes viventes, eumque in finem sua habere vasa, nutrimentum advehentia et revehentia, citra quæ uti omnes aliæ, neque nutrirî, neque vivere posset. Præter arterias quippe et venas, intra tunicam oculi adnatam spectabiles, a carotidis ramo externo assurgentes, et alias internas, ab eiusdem ramo interno prosectas, nervum opticum usque intunicam retinam comitantes, insuper tres peculiarés ramuli, lymphido et levi rubore turgidi, quos

proinde eorum inventor Nukius primum a quosos appellavit, itidem ab interno carotidis ramo orti, sclerotidis tunicæ superficiem perreptant, et corneam, non procul a pupilla, perforant; immo, postquam corneam perforarunt, ulterius pergunt, et expansis multis ramulis, in uveæ partem anticam, iridisque fimbrias terminantur: Nullo certe alio fine, quam ut huic in specie humori sua quoque nutritio augmentatio et restitutio concedatur. Ideo cum ætate crescit, ut aliæ partes, et quoque imminuitur, ac obscuratur, uti in senibus non raro observatur: Immo, læsa, per injurias externas, tunica cornea, effusus plane et deperditus, intra exiguum temporis spatium sua sponte sæpe renascitur, quod etiam Galenus iam tum in puero, cui pervulnationem corneæ omnis humor aqueus effluxerat, observavit.

Thef. XI.

Quod si igitur contingat, vasa ista circulantia ab iniuriis externis, aut etiam humorum vitio interno ita lædi, ut nutrimentum minus purum ad oculum deferant, vel ipse humor, ex denegata undecunque, nutritione debita, vitium et opacitatem contrahat, eo ipso certe transitum lucis et imaginum lucidorum plus minus impediet: quod si etiam partes istæ impuræ mucosæ, viscisæ magis accumulæ, non video, quare tales sibi invicem, & partibus vicinis, imprimis fibris ciliaribus non cohærere & sic successive velamentum, vel pelliculam constituere queant; quemadmodum alias in ejusmodi liquoribus, etiam aquis destillatis, toto die videmus.

Thef. XII.

Thef. XII.

Eadem autem ratione omnino fieri potest, ut humor crystallinus, per naturam itidem purissimus, & instar crystallicæ maxime diaphanus, adeo, ut aquam purissimam pelluciditate superet, eidemque immerfus penitus dispereat, tamen ob soliditatem suam, & lamellâs multiplices, e quibus componitur, ejusmodi opacitatem contrahat, & sic collectionem, transitumque imaginum impediât: Immo interdum ita inspissari & exsiccare observatur, ut in rimas plane findatur, de quo exempla apud Bonett. in Sepulchreto videre licet: quemadmodum etiam humorem vitreum varie inquinari, modo augeri, modo imminui, collescere, vel nimium inspissari, exempla docent. Non minus enim arteriolarum miriades, per tunicam choroïdem & Ruysschianam novam disseminatæ, ex oculi fundo, & medulla nervi emergentes, tunicam retinam comitantur, tandemque, nutritionis gratia, intra tunicas humoris vitrei & crystallini terminantur; a quorum læsione non nisi ejusmodi mala oriri necesse est.

Thef. XIII.

Sed aliū adhuc generationis cataractæ modum ex cogitavit Jos. d. l. Charriere, & Tract. de operationibus chirurg. demonstrare conatur, malum istud neque ab inspissatione aquei, neque crystallini humoris, sed solum a pellicula, vel lamella huius secedente, et in humore aqueo fluctuante oriri: idque hac ratione probavit, quod a sola visciditate particularum membrana talis generari nequeat; humor vero crystallinus

allius
quas

alias, secundum Loevenhoickii observationes, ex meris lamellis, vel squamulis, veluti in capis, se invicem ambientibus, componatur, quarum extrinseca, oblationem oculi graviolem, facile secedere possit: Indeque fieri, quod illi, quibus cataracta acu deprimitur, raro objecta tam distincte, ac alii, videre queant. Verum enim vero nondum demonstravit, qua ratione tunicae, alias totam peripheriam humoris ambientis, pars tantum anterior, vel superior separaretur, & quorsum pars inferior, quae vitreo tam arcte iungitur, secedat; quomodo hae separationes fieri queant, salvis nihilo minus lentis crystallinae figura, diaphaneitate, situ et connexione cum reliquis; Ita sane humor iste comparatus esse debebat, ut radii tantum, non infiniti, in indivisibile hoc punctum colligi, et in exiguas imagines corahi possent; quod vero impossibile erit, quando in aliam figuram aliumque situm detorquetur, vel solum superficiei suae polituram et aequalitatem quocunque modo amittit.

Thef. XIV.

Sed videndae nunc quoque sunt causae proximiores, a quibus eiusmodi depravatio humoris, sive aquei, sive crystallini, successive, vel subito oriri solet. Tales autem observantur nimis multae, imprimis iniuriae externae, ictus fortuiti, contusiones, impetus fulminis et pulveris pyrii accensi, vel alius flammæ, aquae item ferventis et similium; quando scilicet ab eius modi iniuriis vascula illa tenerrima humorum graviter percelluntur et distorquentur, ut nutrimentum debitum amplius afferre nequeant: vel etiam nimium dilatantur, aut plane rumpuntur, ut nutrimentum minus

nus purum, sed crudum, crassum, viscidum effundant, & sic multiplici ratione malo huic occasionem suppeditent.

Thef. XV.

Huc etiam pertinent inflammationes oculorum, undecunque excitatae, ubi e sero & sanguine, lege circulationis affluente, nectamen debito modo refluyente, necessario oscula vasorum istorum circulantium vel nimium extenduntur & aperiuntur, immo rumpuntur, ut impuritates excidant; vel etiam exsiccentur, crispantur & corrugantur, humorumque ipsorum partes tenuiores absumuntur, unde opacitas sequatur necessesse est. Ideo ophtalmia & lypititudine graviore diutius afflicti saepissime pterygion, vel suffusionem contrahunt. Non minus ex hæmorrhagiis narium frequentioribus, aut iisdem intempestive cohibitis aliquos in hoc malum incidisse novimus. A mœrore vero & ploratu nimio, unica nocte in foemina ortum, annotavit Horstius Centur. IV. Obs. XV. Multi a febribus ardentibus, alii ab abusu collyriorum calidorum contraxerunt, uti notantur Camerarius c. XI. Part. 46. Wedelius Amœnit. Mat. M. & alii.

Thef. XVI.

Neque hic excludi potest intemperies sanguinis nimis humida, frigida, viscida, scorbutica, quippe quae non nisi idem nutrimentum oculis afferre potest, præcipue si aliqua tantum iniuria extrinseca interverit. Et exinde quoque fit, quod cachectici, scorbutici, & lue venerea affecti, non raro hoc malo tententur. Ita ab ulceribus pedum aliarumque partium intempestive occlusis affectum hunc oriri, videri potest apud

Timæum L. I. Observ. 28. Heurn. M. M. I. 1. & Wedel. in Ephem. G. D. 2. An. III. Obs. 183. Eo, quod serum istud vitiosum retentum, deinceps cum sanguine rursus in circulum abeat, et, data occasione quacunque, ad oculos, tanquam partes teneriores decumbat, & tristern hunc effectum inducat: Panarolus vero Pentecost. II. Obs. 6. præ cæteris duas potissimum causas notat: *suffusionem sæpe ortam, inquit, vidimus a duabus hisce causis, aliquando conjunctis, aliquando etiam separatis; frequenti nimirum aque potu & Venere immodica; ideoque, ut omnes sibi ab his caveant impofterum, præsentem observationem in lucem dedi.*

Thef. XVII.

In specie vero accusandi hic sunt motus convulsi, quibus sanguis & reliqui succi in motus maxime irregulares concitantur, partes imprimis teneriores & sensibiles simul convelluntur, modo contrahuntur, modo extenduntur, distorquentur, ut mirum non sit, quod oculi simul patiantur, eorundemque humores inquinantur: Eaque ratio est, quare ab Epilepsia non solum, sed vomitibus quoque violentis, passione Iliaca, sternutatione frequenti & similibus, toties suffusio orta legatur apud Practicos, uti videre est ap. F. Hildan, C. 2. Obs. 240. Smet. Miscell. p. m. 546. Sennertum & alios.

Thef. XVIII.

Interdum etiam solius ætatis vitio fit, non solum in senibus, ob defectum seri dulcis spirituosæ, ad nutrimentum

tritionem oculorum maxime necessari; sed etiam in pueris tenerioribus, in quibus humores alias magis aquosi, visceri & nondum satis digesti. Exinde Camerarius Cent. XI. Part. 46. hoc vitium, recens natos secum in lucem attulisse, aut mox illis supervenisse perhibet. Cujusmodi exempla etiam Hildan. in Ep. ad Horstium, ipseque Horstius Part. II. Obs. f. 633. Dolæus Chirurg. L. I. c. Encyclop. Borell. c. III. observ. 61. & alii referunt. Immo per errorem formationis, a phantasia matris turbata, suffusionem oriri posse, testatur Cataracta, vi imaginationis matris, puero in utero communicata, apud Horst. P. II. fol. 633.

Thef. XIX.

Quo etiam pertinet situs oculorum extra cantum præter naturam eminentior, per formationem, vel aliunde ortus, utpote quo vasa ipsorum non solum nimium extensa, sed oculi ipsi, injuriis aeris magis expositi, eo facilius offenduntur, uti jam Forestus L. 12. obs. 32. & Sennertus de hoc affectu annotarunt.

Thef. XX.

E quibus adeo omnibus apparet, multas admodum & diversas suffusionum species dari, non solum ratione sedis præcipuæ, qua alia in humore aqueo, alia crystallino, vel utroque existit; & quidem modo in ipsa pupilla, modo infra eam: quarum rursus alia pupillæ cohæret, alia minus, & sola accurata inspectione, nec non frictione oculi, cum palpebris suis discerni possunt; Sed etiam ratione causarum tam diversarum, graduum, & complicationum, modo incipiens tantum & imperfecta, vel immatura, vel magis aucta, & perfecta; totam pupillam, vel solum partem ejus occlu-

cludens, tenuior vel crassior, magis vel minus opaca, æqualis vel inæqualis, fixa vel mobilis; & tandem quoad colorem alba vel cinerea, glauca, plumbea, lutea &c. item simplex vel cum aliis oculorum morbis complicata observatur: Sic datur etiam suffusio spuria, & per consensum talis, ubi humores oculi per se nondum inquinati, sed aliunde tantum per vices, a motu succorum aliorum peregrino, turbantur, uti Ebriis, Vertiginosis, Epilepticis, Hystericis, Syncopiticis & similibus contingit; ex eo tamen facile dignoscitur, quod communiter utrumque oculum simul occupet, & per intervalla rursus in totum remittat.

Thef. XXI.

Atque pro causarum istarum, subjectorum & graduum diversitate, nec non complicatione aliorum sæpe affectuum, deinceps omnis prognosis de eventu mali formanda venit. Etsi enim nulla suffusionum species periculum vitæ habeat, non raro tamen morbi graviores ipsius oculi & vicinarum partium, imprimis cerebri, cum quo insignem prorsus consensum oculos habere, intelligentibus notum, antecedunt, vel superveniunt, quæ periculum augent, & curam difficilem, vel impossibilem prorsus reddunt. Suffusio etiam perfecta, confirmata & inveterata, nullum prorsus in pharmacia remedium habet; Neque chirurgia opem ferre potest, ubi humor aqueus, vel crystallinus, vel uterque plane corruptus, nimis crassus, opacus, nigrescens, viridescens, nihilque plane lucis, etiam si fortissimæ, & proximius admotæ, transmittunt. Item quando pupillæ, ejusdemque processibus, undique, firmiter adhæret, ut sine læsione pupillæ ejusdemq; fibra-

rum

rum ciliarium separari nequeat, uti inferius circa operationem observabimus. Sæpe etiam sola ætas nimis tenera, nec non decrepita, curam alias speratam impedit. Aliter autem judicandum, quando malum adhuc in fieri est, & tantum per simulacra molecularum, globulorum, filamentorum & similia, se manifestat: Monendiq; sunt & medici & ægri, ne apparentibus ejusmodi simulacris, animum statim despondeant, & curam abjiciant; siquidem multi ægrorum dantur, qui adhibita in tempore cura decenti, ab hoc malo penitus liberantur, immo quidam per plures annos hujusmodi spectris tentati, visum tamen, neglectis licet remediis omnibus, satis integrum retinere, quod Plempius a pueritia statim, item Pläterus, Hannemannus & alii in se ipsis experti sunt.

Thef. XXII.

Occasione hujus non reticenda quoq; est illorum sententia, qui suffusione adhuc in forma nebulae, vel nubecula apparente, ut eo citius maturitatem, punctioni aptam, assequatur, ejusmodi remedia, tam interna, quam externa in usum trahere suadent, quibus materia morbosa in oculo magis inspissetur, & in membranam, perfectam transmutetur. Quasi vero infida & infidiosa ejusmodi remedia, reliquis adhuc sanis oculorum partibus non simul noxam inferre, & malum malo augere, aliaque symptomata graviora accersere possent.

Thef. XXIII.

Hisque adeo omnibus observatis, nunc demum judicare licet, an, & qualia remedia malo huic convenire possint. Etenim si in aliis, certe oculorum mor-

C 3

bis

his maxime cavendum, ne quicquam minus congruum admittatur; ubi saepius quiescendo potius, quam agendo & movendo, ægri curantur. Alias omnino, ubi locum habet, cura ita dirigenda, ut humorum oculi inquinatio imminens saltem, vel jam incipiens omni modo inhibeatur, removendo omnia, quæcunque solum occasionem & suppetias præbere possunt; addendo insuper ea, quibus totius oculi temperies, nitor & puritas conservetur, & symptomata alia intervenientia præcaveantur.

Thef. XXIV.

Ideo Diata, ut ab hac initium faciamus, eo semper dirigenda, ut evitentur omnia, quæcunque ad inquinacionem humorum quocunque modo facere possunt. Arcendus ab oculis non solum aer frigidus, humidus, nebulosus, fuliginibus repletus, crassus, turbulentus, sed etiam nimis fervidus, ficcus, impetuosus: quo etiam pertinent lotiones totius capitis, aut solum faciei cum aqua frigida, salibus mineralibus referta, aut etiam nimis calida vel spirituosæ; E diverso, quantum fieri potest purissimus & maxime temperatus commendandus.

Thef. XXV.

Sic ratione victus sobrietas & temperantia ubi vis optima. Quod enim quævis inordinata diata ad augendam suffusionem maxime faciat; testatur quotidiana experientia, dum hebetiori tantum visu, aut suffusione spuria laborantes, toties a pastu statim augmentum mali sentiunt, quoties sive in qualitate, sive quantitate solum alimentorum error commissus fuerit. Imprimis vero omnia cruda, crassa, viscida, flatu-

tulenta, acida, austera, etiam nimis salita, fermentabilia, tam quoad cibum, quam potum serio interdicenda. Profunt vero alimenta tenuiora, boni succi & facilis digestionis; eaq; aromatibus temperatioribus e.g. sem. anisi, fœniculi, coriandri, cumini, corticibus citri, arantiorum, floribus macis & similibus, moderate condita; & loco potus cerevisia tenuis, bene defœcata, mediocriter lupulata, aut, ejus loco aqua, vino minus austero, crasso, sed tenui & tamen spirituosò permista; item decoctum hordei cum passul. liquiritiæ, flaved. Citri, sem. anisi coriandr. &c. parata.

Thef. XXVI.

Pariter in motibus omnibus corporis moderamen tale habendum, ne ulli, ex causis antea enumeratis, vel similibus fores aperiantur. Proderit ergo motus tantum moderatus, & per intervalla repetitus; sed nocet etiam plane intermissus, æque ac violentus, continuus, item tempore, modo & loco minus convenienti institutus. Sola sublevatione ponderum graviorum, nec non cohibitione spiritus & inflatione thoracis vehementi, malum non solum augeri, sed excitari, exempla docent. Idem sentiendum de motibus animi nimis & inordinatis, quibus sæpe sanguis & reliqui humores magis, quam corporis motibus, turbantur, & sic versus oculos concitantur, quemadmodum unica etiam nocte suffusionem perfectam, per mororem solachrymarum fluxum, concitatam esse, supra vidimus. Hinc monendæ quoque sunt Matres gravidæ, pathematibus animi magis obnoxia, ut aspectum ejusmodi ægrorum omni modo evitent, vel, si evitare nequeunt, tamen iisdem non indulgeant, vel inhæreant, quin

quin potius aliis & gratioribus objectis animum sibi tranquillum comparare studeant.

Thef. XXVII.

Quod vero somnum & vigilias attinet, idem fere regimen, ac motus animi & corporis requirunt. Somnus quidem nimius, aut etiam diurnus, in subiectis alias phlegmaticis, cachecticis, visciditates humorum, indeque oriundas stagnationes, concretiones magis auget, digestiones & secretiones debitas impedit, e contrario flatus excitat, atque sic mille modis malum augere potest; sed tamen vigilias & lucubrationes, in seram usque noctem continuatas, magis adhuc nocere putamus, utpote quæ oculorum subsidio magis utuntur, eosdem propius tangunt, & proinde, augendo, imminuendoque humorum affluxum, eo facilius lædere possunt. Quemadmodum etiam illi, qui crebra speculatione rerum minimarum, nimis lucidarum, & splendorum oculis s. armatis, s. nudis, vitus hebetudinem sibi contraere, id suo exemplo toto die confirmant.

Thef. XXIX.

Nec tandem evacuationes debitæ, & suetæ hic negligendæ. Alvus imprimis officio suo quotidie fungatur, necesse est, aut, si præter naturam deficere videtur, cibis magis humectantibus, laxantibus, & nonnihil stimulantibus moveri debet. Id enim commodi ægri exinde habent, ut humorum affluxus ab oculis, non solum coerceatur, sed præcavetur simul, ne, ut fieri solet, conatibus fortioribus, in excernendis facibus, vasa oculorum tenerrima magis premant, & egressum impuritatum promoveant. Idem in secretionibus

onibus urinæ, sudoris, mensium, hæmorrhoidum observandum, ut ubi opus, illarum suppressio vel excessus debitis remediis curentur. Quantum abusus veneris & ebrietas noceant, antea ex Panarolo notavimus.

Thef. XXIX.

Quando vero, & quibus remediis, in curando & præcavendo hoc malo, opus sit, nunc videbimus. Sunt quidem, qui curam, per remedia pharmaceutica institutam, proflus irritam, immo magis noxiam esse contendunt, quod tamen in cataracta jam perfecta & confirmata per se, minus ratione intervenientium aliorum symptomatum, admittendum esse, quilibet facile intelligit: Paulo ante jam monuimus, quantum commodi ex debita alvi apertione ægri habeant, quanto vero magis, ubi primæ viæ humoribus impuris flatulentis scatent, eorundemque novo quotidie proventu cumulantur, sed nullis aliis melius, quam laxantibus subducuntur, & ab oculis avertuntur. Attamen cavendum, ne purgantibus fortioribus majores turbæ in sanguine & reliquis humoribus excitentur: Sufficiens igitur e Rhabarbaro, Mechoacanna, Gialapa, foliis sennæ, Agarico, Carthamo, Aloe, Gum. ammon. galbano, & io dulci, Ho, Otro & similibus parata, eaque eo crebrius repetita & continuata, si indicantia suadent, nec alia graviora contra indicant.

Thef. XXX.

Quibus adeo decenter adhibitis, aliis minus usitatibus & infidis, facile carere possumus, æque ac vomitoriis violentis, a quibus solis hunc affectum subito inductum, tristica exempla probant; eo quod amotibus

ribus ejusmodi convulsivis, in præcordiis digestiones omnes & secretiones insigniter turbentur non solum, sed humores quoque versus caput & oculos magis urgeantur; unde etiam fit, quod inter vomendi contactus oculi sæpe exteriora versus protuberent, rubescant & lachrymas largiter effundant, quales turbas etiam inter tunicas interiores simul fieri posse, nemo negabit, & exempla inter causas allata comprobant. Quod si tamen in suffusione spuria natura ipsa ejectionem cruditatum per vomitum moliatur, eandem, nisi alia, contra indicantia obstant, lenioribus stimulantibus adjuvare nihil impedit.

Thef. XXXI.

Habemus vero adhuc alia evacuantia, quando scilicet impuritates serosæ, viscidæ sanguinem & totum corporis habitum occuparunt: Multum omnino opis præstant sudorifera & diuretica, in tempore adhibita, quoniam non solum visciditates feri egregie resolvunt, attenuant, sed etiam per ambitum corporis & vias urinarias eliminant: Rursus tamen in his selectus habendus, nec methodus conveniens, secundum indicantium & contraindicantium normam negligenda. Præ cæteris tutiora & efficaciora putamus infusa & decocta c. Raf. Sassafr., Rad. Chinæ, Sassaaparillæ, pimpinellæ, fœniculi, asparagi, liquirit., Sem. anis. fœnic. coriandr. &c. quibus pro re nata etiam alia, effectum facilitantia, e. g. Ess. & Θ vol. viper. C.C. Eboris, Tinct. Fri. sũ sat. pimpinell. & similia addi possunt.

Thef. XXXII.

Quibusdam videtur salivationem mercurialem huic face-

facere posse, quoniam huius, ob texturam particularum suarum globosam valde mobilem & elasticam, præ aliis omnibus efficacius humores viscidos fundit, resolvit & per salivam non solum, sed vias quoque alias eliminat, unde in gutta serena, affectu communiter graviore, & minus curabili, interdum mirandum effectum præstitisse, exempla quædam habentur; uti videre est apud Schenckium L. I. Obs. 4. & Ros. Lentil. Miscell. Med. Pract. p. m. 607. in viro, cephalalgia enormi, stupiditate, epilepsia & cæcitate simul affecto. Verum quoniam in suffusione perfecta materia morbificans jam extra limites vasorum suorum existit, possibile non videtur, medicamento huius, etiam si generosissimi, effectum eo penetrare, aut si penetret, opem exinde certam sperari posse. Incipiente vero, & adhuc imperfecto malo, alia tutiora suppetunt, ut ad hoc remedii genus confugere, minus necessum videatur.

Thef. XXXIII.

Tutiora vero eo casu sunt apophlegmatifantia alia, nimirum errhina, masticatoria & suffumigia, quæ non minus humores abundantes ab oculis avertere, & per nares faucesque efficaciter elicere possunt, si, præmissis præmittendis, debito tempore, ordine & modo adhibentur. Ita quosdam errhinis, imprimis mercurialibus e. g. e turpeto miner. vel simili paratis, ac quotidie adhibitis, a cæcitate liberatos fuisse, exempla habentur, uti videre est ap. Barthol. c. IV. Epist. 910. Qui proinde quoque pulverem ejusmodi errhinum, sed blandiorem composuit, & mirifice commendavit in Ephemer. Cavendum enim sedulo, ne sternutationes

nes fortes concitentur, a quibus malum potius oriri quam curari antea vidimus.

Thef. XXXIV.

Sed præter ista evacuantia, & humores impuros ab oculis avertentia, opus omnino quoque est alterantibus, tam internis quam externis, quibus non solum sanguinis universi, & in specie humorum oculi puritas, sed etiam vasculorum integritas restituatur ac conservetur: qualia quidem nimis multa a Practicis commendantur, ut difficile prorsus sit, cuivis ægro convenientia eligere; indeque fieri solet, quod multi, hoc affectu laborantes, in copia medicamentorum ejusmodi empyricorum, plus damni, quam levaminis experiantur: Sufficiet igitur, tantum potiora hic attulisse, inter quæ præcipua sunt, quæ sale suo volatili, cum partibus balsamicis optime temperato, non solum humores viscidos resolvunt, attenuant, sed etiam totum viscerum omnium egregie roborant. Quo nomine rursus præ cæteris valebunt. Infusa & Decocta, antea commendata, nec non Spirit. & ☉ vol. CC. viperarum, *ci f. & anis. c. Fri, sal. vol. ☉ five Sylv. Bals. vitæ D. P. Ess. Myrrh. Succini, Helen. Castor. Valerian. Lignor. Lign. aloes, Croci: Pulveres e Succino, Castor. Cinnabari, Asellis, spec. diamb. Diamosch. Diaxyloal, Tragææ & Electuar. e Rad. valer. helen. Lign. aloes, succin. Mast. Macis, sem. anis. fœnicul. coriandr. sileris montan. Badiani: Elæosacch. ex ☉ anis. Sassafr., Bals. Peruv. & similibus: Rob. Boyl. Phys. Exper. p. m. 154. tria exempla eorum refert, qui solo usu millepedum quotidiano a Cataracta perfecta fuerunt liberati, a dosi minori ad majorem ascendendo; procul dubio ob vim resolu-

resolventem, qua insecta ista pollent. Atque talia, si cum ratione, debita quantitate et modo adhibentur, habito semper respectu ad agri præsentis naturam et temperaturam, nullis præterea opus erit empyricis specificis, quæ plus sæpe promittunt, quam præstare possunt: Confer. O. Grembs. Arb. Ruinos. & Integr. p. 189. ubi cura integra Suffusionis insignis, in Principe quodam, solis medicamentis a Minderero feliciter administrata, & duo millibus florenorum remunerata habetur.

Thef. XXXV.

Atque idem selectus etiam in applicandis topicis habendus erit. In suffusione quidem perfecta & confirmata, ea prorsus inutilia & supervacanea, imo sæpe noxia putamus: Nulla enim habentur, quæ extrinsecus applicata, sine læsione tunicarum ad interiora oculi adeo penetrare, & pelliculam jam factam, resolvere, aut humoris crystallini opacitatem corrigere possent: Quamdiu vero malum adhuc in fieri & augmento solum est, omnino talia habemus, quæ vel moderate adstringendo & discutendo, aut magis resolvendo, vel exsiccando, abstergendo, & sic porro, opem præstare possunt. Unde laudem merentur. Collyria ex Euphrasia, Chelidonio, Anagallid. a Riverio valde commendata, Valeriana, Galbo, Saccharo, melle, Camphor. Croco metall. Vitro sili, aloes, myrrh. & similibus parata; nec non fomentationes ex Rad. Gentian. Valer. Irid. flor. caryophyllat. Summit. Ruth. Hyssop. Anagallid. fl. phænic. Verbenæ, Chelidon. Gallitric. flor. Chamæm. anth. rosar. facta; item, Linimenta e Fellibus animalium, imprimis piscium, viperarum, capræ, leporis &c. digestis, & cum

Saccharo permittis. Sola pinguedo viperarum Italicarum in Eph. Germ. a Cel. Wedelio instar omnium commendatur. Ita multis præservationis gratia solam aquam frigidam, vinum acidiusculum, vel cum rad. Ireos digestum, immo ipsum acetum still. super pulv. Gentian. digestum, & oculo caute instillatum profuisse novimus; procul dubio ob vim leviter adstringentem, & affluxum humorum impediens; Aliis tamen e contrario spirituosae magis profunt; ipse Spir. V. camphor. cum linteis leviter imbutis fronti & temporibus applicatus: Unde Cardilucius in Not. ad Hartm. c. 34. spiritum Vini, linteis imbutis dietim bis terve, per integrum mensem, oculo impositum, suffusionem infallibiliter curare perhibet; Cui etiam assentitur Timaeus L. I. Epist. 16. Olaus vero Borrichius duo insignia euphorisae in suffusione, non incipiente solum, sed aucta, saepius probata observavit; Alterum nempe ex linteis, in tabula ferrea combusto, relictum; alterum aquam rosarum cum tritura Zingiberis saturatam, uti refert Bonett. in Med. Sept. P. II. p. 423.

Thef. XXXVI.

Sed restant adhuc remedia Chirurgica, e quibus non minus ac pharmaceuticis aegri tales opem insignem expectare possunt: Prae caeteris Venæsectio multum auxiliū fert, quando sanguinis copia, aestus & turgescencia, aut etiam evacuatio suppressa, in culpa fuerit; Eaque modo in brachiis, modo temporibus, vel sub lingua instituta, & pro necessitate repetita, in tanta quantitate, quam morbi causa requirit, & cuiuslibet aegri temperamentum, aetas, aliaeque circumstantiae admittere videntur. Vel ubi talis forte
non

non admittitur, etiam scarificationes repetitae, iisdem indicationibus satisfacere possunt.

Thef. XXXVII.

Ita ubi serum vitiosum, salum, acre largiter versus oculos decumbere observatur, nec aliis remediis evacuantibus, etiam si saepius repetitis, averti potest; ibi sane praesentaneam opem praestant vesicatoria, in nucha, & juxta aures applicata; quae ut eo efficacius operentur, per plures, si opus, septimanas continuari, & novo subinde stimulo augeri, aut etiam repeti debent; quibus rite administratis, nihil opus erit scateis nimis dolorosis, quae quidem a Veteribus non solum in hoc, sed multis aliis oculorum affectibus mirum quantum deprædicantur, & exemplis plurimis confirmantur, uti videre licet apud Paræum l. 9. Chir. c. 24. Fabr. Hildan. Ep. Med. 59. & Ephem. Germ. D. II. Ann. I. Fonticuli vero, quoniam multo segnius operantur, non tam curationis, quam præservationis gratia, hic commendari merentur.

Thef. XXXVIII.

Tandem, ubi humor aqueus jam pelliculam, aut crystallinum opacitatem tantam contraxit, ut visionem omnem intercipient, unica spes in chirurgica membranulae istius remotione, aut lentis crystallinae depressione reliqua est. Haec autem, ut cum fructu & emolumento aegrorum administretur, non solum Operatorem in anatome, imprimis oculorum, peritissimum, & in operatione ista jam exercitatum, prudentem, & cautum requirit, sed etiam sequentes potissimum cautelae observari debent, ut (1) suffusio vera ab aliis oculorum, ipsiusque crystallini & vitrei humoris vitii, quorum sane plura contingunt, accurate

rate discernatur, eaque (2) an satis perfecta, matura & ad depressionem apta sit, prudenter judicetur. (3) an non perfecta suffusio, uti sapissime fit, cum aliis humorum vitis conjuncta sit; (4) An etiam malum cum pupilla ejusdemque fibris, & quomodo inhæreat. Ubi enim membrana, vel ipse humor crystallinus pupillæ undiquaque & arctius connectitur, separatio certe absque læsione & laceratione ipsius vix ac ne vix fieri, neque salutaris eventus sperari potest. Pariter (5) probe considerandum, an etiam ætas ægri operationem istam sustinere queat: Siquidem pueri, in quibus humores oculorum alias nondum satis puri & perspicui, variis adhuc mutationibus obnoxii sunt, præterea regimen, in operatione ista, & post eam maxime necessarium, observare non possunt; in valde senibus vero humores isti jam a sua vivacitate & pelluciditate remittunt, ut adeo in utrisque salutaris effectus certo sponderi non possit. Tandem (6) peracta operatione, adhuc opus est, ut symptomata & pathemata noxia, fletus, rufles, sternutationes, palpebrarum frequentes apertiones, inflammationes, aliæque omnibus modis præcaveantur. Sed de his, ipsæque operandi modo, & instrumentis plura legimur apud Celsum Chir. L. 7. c. 7. Scultet. Armament. Chirurg. fol. 23. & obs. p. 39. Fabric. Hildan. L. IV. obs. 16. Aquapond. P. 2. c. 18. seq. Ræsum L. 16. c. 19. Verducc. Chir. c. 14. Barbett. Chir. c. 16. Ex recentioribus Brissæum & Heisterum l. c. nec non Purmann. Chir. curios. c. 22. ubi militis, ex suffusione utriusque oculi perfecta plane cæci, meminit, in quo, uti perhibet, membranam albam, uveæ licet firmiter coherentem, tamen acursua, non rotunda, sed lanceolata separavit, et acui circumvolutam, intra uveæ marginem deposuit, ut ab eo tempore æger omnia accurate videre posset, visumque talem per plures annos integro conservavit. Tannum.

SOLI DEO GLORIA.